

دوای د[سا] ل[کار]سا تی جین[سا]یدی ی[زید]کان . عوسما نی حاجی مارف

ل[ن]و ی[زید]کاندا ز[رجار] ئ[و] د[ست]واژ[ی] د[بیستیت]: “ش[نگال]
دوا ق[ما]مان؛ مان[و]مان ب[م] خاک[و] ب[ستر]او[ت]و.” ئ[م] خا
جوگرافیه، ه[میش] گرنگی[کی] ستراتیژی ه[بوو] ل[بوونیا]و[ل]
میز[پ]تامیادا تا ئ[م]م. ئ[م] ک[مین]ی ل[ی]زید[ی]کان ل[ع]راقدا
ک[ل] م[ژوودا] گ[ش]گیران ب[س]ردا س[پ]نراو[،] ه[رب]ی[خ]شيان
گ[ش]گیری و ب[لای]نیا ه[ب]ژاردو[،] ب[ئ]و[ی] خ[یا]ن ل[و] کار[سات] و
پ[ش]لکاریان بپار[زن] ک[ب] در[ژای] س[د]کان ب[و]ب[ویان] ب[ت]و[.]
س[ر]تای س[د]ی بیست[مدا] ل[س]رد[می] د[س]اتی عوسمانیدا تووشی
جین[ساید] بوون، جار[ک] ب[ه]ی ب[رگری]کردن ل[ئ]رم[نی]کان ک[ل]
جین[ساید] ه[ه]اتبون ل[تورکیا]، ز[رجاریش] ب[ه]ی بیروباو[ی] ئایینی
جیاوازیان[و]. دوای ک[تای] عوسمانی[کان] و هاتنی ب[ریتانیا]
بارود[خیا]ن ز[ر] باشر ن[بوو]، چونک[ل] ه[ند]ک ناوچ[دا] گ[رژ]ی[کان]
ب[رد]وام بوو و قوربانیه[کی] زیاتریان دا.

ل[گ] د[ام]زاندنی د[و]تی ک[ماری] ع[راق]، پ[راو]زخستنی
ی[زید]کان ب[رد]وام بوو. ل[س]رد[می] ب[عس] ش[نگال] گ[انی]
دیم[گرافیای] گ[ور]ی ب[خ]ی[و] بینی، ب[وپ]ی[دانی]شتوان[ک]ی ل[ل]
گوند[کانیا]ن گواستراون[ت]و[ب] ئ[و] ک[مپ] ز[ر]مل[ی]ان[ی] ک[ل]
س[ر]تایترین خزم[تگوزاریان] ت[دان]بوو. دوای [وو]خانی [ژ]م ل[ل]
سای ۲۰۰۳ بارود[خ]ک[یانی] ب[باشر] ن[گ]ی، دواتر جگ[ل] ئاستی
ه[ژاریان] تا سای ۲۰۱۴، داعش ش[نگالی] داگیرکرد برین[کی] قوو[تری]
ل[د]ی ی[زید]کاندا ه[ک]ند.

۳ی ئاب سا[و]ژی ک[م]کوژی ی[زید]کان[،] ک[ل] سا[ی] ۲۰۱۴دا د[ستی]
پ[کرد]، ب[استی] ز[ر] ئ[ست]م[و] سفی ئ[و] ئازار[گ]ور[ی] بک[ر]
ک[ی]زید[ی]کان تووشیان بوو. گ[ور]ی ئ[و] جین[ساید]، ن[ک] ت[نیا] ل[ل]
ژمار[کانیدا]، ب[کو] ل[ه] ه[ند] فر[ی]کانیشدا دیار[.]
جین[ساید] دژی ی[زید]کان ز[رن] و س[ختن].

ب[پ]ی ک[وتننام]ی [گری]کردن و سزادانی تاوانی جین[ساید]، ک[ل]
ل[ل]ان ک[م]م[ی] گشتی ن[ت]و[ی]ک[گرتو]و[کان]و[پ]س[ندکراو]،
جین[ساید] وات[ه]ر ی[ک]ک[ل] و پ[نج] کرد[و]ی[ک] ب[م] ب[ستی]
“ل[ناوبردنی] ب[ت]واوی یان ب[ش]کی، گروپ[کی] ن[ت]و[ی]، گ[زی]،

ٲاينى ٲنجامدراون، جا بٲكوشتنى ٲندامانى گروپٲك بٲت، يان بٲدروستكردنى مٲترسى جٲستٲى يان گيانى بٲت بٲيان، يان بٲٲنقٲست خستندٲووى گروپٲك بٲ بارودٲخى ٲيانٲك كٲ مٲبٲست لٲى لٲناوبردنى جٲستٲى بٲتٲواوى يان بٲشكى بٲت، يان سٲپاندنى ٲوشوٲن بٲٲامانجى ٲگريكدن لٲ لٲدايكبوى منداٲ لٲ ناو گروپٲكدا، يان گواستندٲوى منداٲان بٲزٲر لٲ گروپٲكٲو بٲ گروپٲكى تر". ٲٲوى جٲگاي داخٲ لٲ دٲسيٲى يٲزيدىٲكاندا، ٲٲو ٲنج كردٲوٲيٲيان لٲسٲر جٲبٲجٲكراوٲو وٲك بٲٲگٲى جينٲسايدكردنيان خراوٲتٲو.

ٲمارٲى يٲزيدىٲكان ٲشجينٲسايد بٲ نزيكٲى ٥٥٠ ٲزار كٲس مٲزٲندٲ دٲكرٲت كٲ زٲربٲيان لٲ قٲزاي شٲنگال لٲ عٲراق نيشتٲجٲ بوون. كٲمٲگا و ٲكخراوٲ ناحكومى و ناوخٲيٲكان كٲى ٲمارٲى قوربانيان بٲ زياتر لٲ ٲنج ٲزار كٲس خٲمٲاندووٲ. ٲشتا لانى كٲمٲ ٲ٠٠ ٲزار يٲزيدى لٲ كٲمٲكانى ٲاوارٲ ناوخٲيٲكان دٲٲين، لٲسدا ٲ٥ كٲى گشتى يٲزيدىٲكان واتٲ ١٢٠ ٲزار يٲزيدى بٲشٲوٲيٲكى ٲميشٲى كٲچيان كردووٲ بٲ وٲٲاتانى وٲك ٲوستراليا، ٲمريكا، كٲندا و وٲٲاتان لٲيٲكٲتى ٲوروٲا. شايانى باسٲ لٲٲٲٲى ٣ى ٲابى ٲ٠١٤ كٲ يٲكٲم ٲٲٲى ٲرشى داعش بوو بٲ سٲر شٲنگال، ١٢٦٨ يٲزيدى كوٲران. بٲٲام ٲائٲستا ٲامارى كٲٲاى ٲمارٲى ٲٲو كٲسانٲى كٲ لٲكاتى كٲوتنى شٲنگالدا كٲوتوونٲتٲ ٲر دٲسٲٲاتى ٲٲو ٲكخراوٲوٲ، سٲرٲمٲرى كٲٲاى بٲ نٲكراوٲ، بٲوٲيٲى ٲشتا گٲٲى بٲكٲمٲ دٲبينن كٲ ٲمارٲيٲكى زٲريان ٲائٲستا نٲكراونٲتٲو و ٲٲندٲدراونٲتٲو.

داعش زيانى جٲستٲى توندى بٲسٲر ٣٥٤٨ ٲن و كچى ٲزيدى گٲياندووٲ، ٲوان تووشى ٲفاندن و كٲيلٲى سٲكسى لٲٲٲادٲبٲدٲرى توندوتيٲى و كاركدنى زٲرٲملٲ كراون. ٲائٲستاش ٲ٦٠ ٲن و منداٲ بٲ ديل گيراون لٲوٲشدا ٲوبٲوى توندوتيٲى سٲكسى و ٲشكٲنجٲ دٲبنٲوٲ. ٲروٲها كٲنٲرٲٲى لٲدايكبونيان دٲكدن. جگٲ لٲ ٲ٨٦٩ ٲياوى يٲزيدى ٲفٲنران و بٲزٲر لٲ كٲمٲگاٲيان دوورخرانٲوٲ بٲ ٲردوگا ٲايدىٲلٲٲىٲكانى ٲكخراوى داعش، ٲروٲها داعش ٦٨ شوٲنى ٲاينى يٲزيدى وٲرانكدووٲ.

بٲگشتى مٲزٲندٲى ٲٲو دٲكرٲت كٲ زياتر لٲ ١٠ ٲزار يٲزيدى كوٲرابن، ٲروٲها جينٲسايدٲكٲ بووٲ ٲى ٲاوارٲبوونى زياتر لٲ ٲ٠٠ ٲزار كٲس لٲ شٲنگالٲوٲ بٲ ناوچٲكانى ديكٲى كوردستانى عٲراق. يٲزيدىٲكانى شٲنگال ٲست دٲكٲن شكستى گٲورٲيان ٲناوٲ، جگٲ لٲو جينٲسايدٲى كٲ لٲلاين ٲكخراوى تيرٲرستى داعشٲوٲ بٲرامبٲريان ٲنجامدرا، ٲم ٲٲزموونٲ ترسناكٲ كارىگٲرى قوٲى لٲسٲر حاٲتى دٲرونى يٲزيدىٲكان بٲجٲهٲشت، بٲوٲيٲى ٲوان شاهيدى فٲرامٲشى

پشتگو خستنی گور بوون ل لاین ه موو ک م گ ی نود و تی و عراقی و، کاتک ووب ووی چار نووسی خ یان بون ت و ل ناوچ ی کدا ک دوزمن ل ه موو لای ک و گ مار یان د دا، لای ن ک ن بوو بر ب و کار سات بگر ت...

ل س ر ئاستی نود و تی، ئ مسا ی ک م دادگا یکردن ب ئ ندامانی داعش ل و اتانی وک ه ن دا و سويد د ستی د کات، ف ن ساش ل سا ی ۲۰۲۵ دا ب دوا د اچوونی ب د کات، ئ م ش د رف ت د دات ب زگار بوانی ی زیدی ک ل ب ر د م دادگا ئاماد بن ب ئ و ی شای تحا ی بدن و باس ل و بکن ک چن ژیاون، ل کات کدا ل لاین کخرا و ک و د ستب س ر کراون، تائ ستا ل ئ مانیا ن حوکم ب س ر ئ ندامانی داعش و هاوس ر کانیا ندا د رچوو، ه رو ها س ک سیش ب تاوانی جین سا ی د ژ ی ی زیدی کان سزادراون.

ب م تائ ستا عراق ب حکوم تی ب غذا و ب حکوم تی ه ر م و چوارچ و ی ی کی یاسایان نیی ب دادگا یکردنی ئ ندامانی داعش ب ت م تی جین سا ی د. ل و چوارچ و ی ی شدا نووسینگ ی س ر ک و زیران، شنووسی یاسای سزادانی جین سا ی د و تاوان کان ی ج ن گ و تاوان کان ی دژ ب م ر قای تی خست ت و و، ب م بام هشتا ن بوو ت یاسای کی نیشتمانی، تائ ستا ت نیا چ ن د د سی ی کی تایب ت ب تاوان کان ی تیر ر گ یشتوون ت دادگا، ک زگار بوانی ی زیدی ب شداریان ل و دادگا یکردن دا ن کردو و شای تیان ن داو، است یاسای ژنانی زگار بوانی ی زیدی دانی ب نازار کان ی ئ و زگار بوان دا ناو میکانیزی یاسای ب ق ر بووکردن و یان ل ووی دارایی و ئ خلاق و دانا، ب م بام هشتا ن و ب گان ج ب ج ن کراون و ب موانی ج ب ج ش بکر ن!

ماو ی ح و ت سا تیمی ل ک یین و ی ن ت و ی کگرتوو کان ب ب ر و پ شبردنی ل پرسین و ل تاوان کان ی داعش (یونیتاد)، ل گ کخرا و ن ا حکوم ی کان ی ی زیدی و ک "ی زدا"، ه و ی ک کردن و ی ب گ و ب گ نام کردنی ئیفادی زگار بوان و شای تحا کانیا ن داو، ج گای س رنج ک ب ی ئ و ب گان ی ک ک د ک ر ن و ز ر گ و ر ی، ب م مج ر توانا ی کی گ و ر ب ناسین و د ستگیرکردن و دادگا یکردنی چ کدارانی کخرا و ک د خست ن ت، ب ه ی ب شدار یکردنیان ل کوشتن و فاندن و ک یل کردنی ی زیدی کان.

ب داخ و ل دوا ی مانگی ئ یلولی ئ مسا و ئ رکی تیمی ل ک یین و ی یونیتاد نو ناکر ت و، ل غیابی بودج ی پویست ب دام زرانندی ئ رشیف کی کارگ ی ک ب ئاسانی ل ب ر د ستی داواکاری گشتی و حکوم ت کدا ب ت. ئ م ش ه و کان ب ب د ست ه نانی داد پ رو ری خا و د کات و، ب ی پویست ک م گ ی نود و تی، پشتگیری ل

هه‌وێکانی داکه‌کیکردن له‌کخراوه‌ نا‌حکومی‌کان و ز‌گاربوانی ی‌زیدی ب‌کات، ب‌ پاراستنی ت‌مار‌کی سه‌ربه‌خ و ب‌رده‌ست که ب‌ه‌گ‌ی کوالیتی ب‌رز و پشت‌استکراوه‌ له‌خ‌ه‌گره‌ت.

ئ‌وه‌ی که ئ‌و ووداوان‌ه‌ی له‌ ع‌راق و سوریا شاهیدیان ب‌ دراوه‌، ب‌ه‌ام ئ‌ه‌پ‌راسیه‌ نه‌ سه‌ربازیه‌کانی تورکیا له‌ سوریا و تا اد‌یه‌کی که‌متر له‌ ع‌راق، گرنگیدانیان ب‌م‌ جینه‌ساید ت‌موم‌ژاوی کردوو‌ه‌! ئ‌او‌دان‌کردنه‌وه‌ی شه‌نگال و چه‌سپاندنی سه‌قامگیری و خ‌ه‌شگوز‌رانی ت‌ه‌یدا کار‌کی نزیک له‌ م‌حاله‌ ده‌به‌ت، گ‌ر دانیشه‌وان‌که‌ی نو‌نه‌رایه‌تی سیاسی و ده‌سه‌لاتی ب‌یاردانیان نه‌به‌ت، ب‌یه‌ داوای هه‌ه‌زاردنی ناو‌خ‌یه‌ی ئ‌ازاد و نو‌نه‌رایه‌تی په‌ویسته‌یه‌کی ب‌پ‌ه‌له‌یه‌. که‌وتنی گ‌ه‌اندنه‌وه‌ی سه‌قامگیری و ئ‌اسایکردنه‌وه‌ی ده‌خی ق‌زای شه‌نگال که ب‌یاربوو ئ‌یداره‌ی کاریگ‌رانه‌ی ئ‌م‌ هه‌ره‌مه‌ که‌شه‌ له‌سه‌ره‌، له‌نه‌وان‌ حکومه‌تی ناو‌ندی له‌ ع‌راق و حکومه‌تی هه‌ره‌می کوردستان ب‌ده‌سته‌به‌نه‌ت، ب‌ه‌ام له‌ ئ‌استی پلاندانان و ج‌به‌ج‌ه‌کردندا شکستی هه‌ناوه‌.

ئ‌م‌ ده‌خ‌ه‌ بووه‌ هه‌ی ب‌شایه‌ ده‌سه‌لات و هاتنی که‌مه‌که‌ گروپی چه‌کداری ب‌ر‌فراوان ب‌ در‌ژکردنه‌وه‌ی نفوزی ئ‌ه‌منی و ئ‌یداری خ‌یه‌یان له‌ شه‌نگال. هاوکات تورکیا ب‌رده‌وام له‌ ب‌ردوما‌نکردنی گوند‌کانی ی‌زیدی ب‌ بیانووی ئ‌وه‌ی شو‌نه‌کانی سه‌ر ب‌ په‌که‌که‌ ده‌کاته‌ ئ‌امانج، هاوکات ئ‌هرانه‌ش ب‌ پشتیوانیکردنی هه‌نده‌ک له‌ گروپی چه‌کداری ح‌شده‌ شه‌عبیه‌وه‌ ده‌سته‌ی ب‌سه‌ر شه‌نگالدا توند‌تر ده‌کاته‌وه‌.

که‌واته‌ ئ‌ه‌گ‌ر حکومه‌تی ع‌راق بود‌ج‌یه‌کی په‌ویست ب‌ ئ‌او‌دان‌کردنه‌وه‌ و ئ‌ه‌منیه‌تی ت‌هرخان نه‌کات، شه‌نگال ب‌ که‌می ژ‌هرخان و په‌داویسته‌یه‌ سه‌ره‌تاییه‌کانی ده‌مه‌نه‌ته‌وه‌. له‌گ‌ه‌ دیاریکردنی ٣١‌ژ‌یه‌ ت‌همموزی ئ‌اب‌ردوو‌که‌ و‌ک‌ واده‌ی داخستنی که‌مه‌کانه‌ ب‌ ئ‌اواره‌کانی ناو‌خ‌ه‌، ئ‌وه‌ی په‌شبینی ده‌که‌رت هه‌چ ما‌که‌ نایه‌وه‌ت ب‌گ‌ه‌ه‌ته‌وه‌، چونکه‌ هه‌چ سه‌لام‌تیه‌کیان ب‌ دابین نه‌کراوه‌، له‌به‌ر ئ‌ه‌شنایه‌ی ئ‌و ده‌خ‌ه‌ ناله‌بار و ب‌یارانه‌دا، ئ‌ه‌گ‌ری ئ‌وه‌ زیاتر ده‌به‌ت که ی‌زیدی‌کان ناچاربن ب‌ هه‌میشه‌ شه‌نگال و ژ‌ه‌ه‌ه‌اته‌ی ناو‌ه‌ه‌سته‌ی ب‌ج‌به‌ه‌نه‌.

ی‌زیدی‌کان له‌ شه‌نگال بوونه‌ گ‌ه‌وره‌ترین قوربانی م‌ملانه‌ی سیاسی، له‌به‌رامبه‌ریشه‌دا هه‌چ ق‌ه‌رزانه‌یه‌ک نیه‌ و هه‌نگاو‌کی جدیشه‌ نیه‌ ب‌ ق‌ه‌ره‌بوکردنه‌وه‌، ج‌گ‌ه‌ له‌وه‌ش هه‌چ گ‌ه‌ره‌نتیه‌ک نیه‌ که کار‌ساتی له‌وه‌ج‌ه‌ره‌ دوباره‌ نه‌به‌ته‌وه‌. گومانی ت‌ه‌دا نیه‌ که ئ‌م‌ ده‌خ‌ه‌ در‌ژکراوه‌ی م‌ملانه‌یه‌کی ب‌ر‌فراوان‌تری ناو‌چه‌یه‌، م‌ملانه‌یه‌ک که دوا‌ی ئ‌و گ‌ه‌ه‌انکاریه‌ گ‌ه‌ورانه‌ی که داعش له‌ ع‌راق و سووریا‌دا هه‌نایه‌ ئ‌اراه‌، چه‌یه‌که‌ی زیاتر بوو.

ی‌زیدی‌کان په‌ویستیان ب‌ پشتیوانی ب‌رده‌وام و ب‌رزکردنه‌وه‌ی ئ‌استی

ئاسايش ھەيەت بىر ئۆزى دىنىيەن لىقە ئۆزىم جەريەن كارىساتى نامىرىيەن لىقە داھاتوودا دووبارە نابىلىق. لىقەستاشدا بىرپرسىيارىتىكە دىكەتلىق ئۆزىمىنى ھەرقاھى ھەيەت، بىلىم ئۆزى لىقە بىرچاھى پىكھەتلىق ھەرقاھى لىقە لايىقە تائىفىە كەنى شىعە و سونە و ھەزە مىلىشياكانىيەن و ھەشى شەعبى، نەكە لىقە باخەدانىن پارىزگارى لىقە خەكى غەيرى مۇسەمان بىكەن، بىلىقە مەملەنەنى سىياسىدا دىبىنە قوربانى، ھەربىيە ھىچ گەرەتلىك نەكە بىر جارىكى تەرىزىدىكەن لىقە سايەنى ھەرقاھى ئۆزىمىنى ھەرقاھى توشى كارىساتى تەرىزە بىلىقە، ئۆزىمىنى لايىقە كەنى ھەزە كەنى كوردەيەنى و پىكھەتلىق ھەرقاھى ھەرمىش شاراھى نەكە، كە دىمان چەندە قارىمانەن لىقە شەنگەل تەرىزىدىكەن كەنى بىرچەھەشت، لىقە مانەكەتدا لىقە ھەرسەودا و مەمەرىكى سىياسىدا شەرم نەكە بىلىقە بىرچەھەزەن بىلىقەشەن.

ئۆزى جەگە داخە دواى دىسا لىقە كارىساتى، دىخەكى وھەيان بىر تەرىزىدىكەن فەراھەم نەھەناھە كە بىلىقە دانىشەن و دىنىيەن ئۆزى كارىساتى دووبارە نابىلىق.

بىر ئۆزىم و تارى سۇد لىقە سەرجاھەنە و رەگىراھە

▪ الإيزيديون في سنجار: حين تتحكم السياسة في مصير الأقليات/

عزت نوح

▪ إبادة جماعية متعددة الأبعاد/ لين زوفيكيان